

Stagiunea estivală '77

Călimănești și Govora

Pe Valea Oltului, teatrul este „la el acasă”

De ce teatrul este „la el acasă” pe Valea Oltului? Oare pentru că, de pildă, Călimănești, stațiune așezată pe malul Oltului, îi atrage pe actorii profesioniști, pentru frumusețea ținutului, și aceștia... preferă un turneu pe aceste meleaguri decât — să zicem — la Slobozia? Uneori, problemele de fixare a unui repertoriu teatral fac casă bună cu sociologia; iată de ce încercăm să studiem cazul Văii Oltului, printre subiecții stațiunilor ei (adică, printre turiștii-oameni ai muncii veniți la odihnă și tratament).

Cîteva teste

Muncitorul Anghel Ionescu din București ne spune că a văzut la 17 iulie spectacolul Teatrului de Stat din Petroșani *Nu sîntem îngeri* de Paul Ioachim. A fost curios dacă textul, ascultat de el în interpretarea bucureștenilor, vădește aceeași valoare. Pe lingă aceasta, nu cunoscuse trupa din Petroșani. Deci, o dublă curiozitate. Ne spune că, deși nu e specialist în artă teatrală, a ajuns, în calitate sa modestă de spectator, la convingerea că și la Petroșani se cultivă un teatru de calitate. Iar organizatorilor din Călimănești dorește să le trimită mulțumiri pentru străduința de a aduce în stațiune echipe de actori din întreaga țară.

Funcionarul Pavel Duicu, din Iași, a venit pentru prima dată la Călimănești. A vrut să cunoască mai bine frumusețile țării și în

același timp să se bucure de binefacerile terapeutice ale stațiunii. A putut vedea cu această ocazie și un recital Tudor Gheorghe (la 20 iulie). Actorul, față de felul cum se produsese acum trei-patru ani, în capitala Moldovei, i s-a părut sobru, mult schimbat (în bine), textele poetice selectate și valorificate de el, mai interesante. L-a surprins plăcut spațiul acordat pieselor bune din folclor.

Tehnicianul Ion Constantinescu din județul Teleorman ne mărturisește cu lirism că vine din cîmpie, că și la Alexandria există un teatru popular, la Casa de cultură a sindicatelor, și că a fost cu sufletul la gură tot timpul cîntădurii concursului național „Cîntarea României”. În primele etape, pentru că Teatrul popular din Alexandria a reușit să cîștige locul 1 pe județ și să participe la interjudețana de la Pitești; iar în etapa finală, pentru că dorea să știe care au fost „cei mai buni” la această primă ediție. Ne spune toate acestea „pentru că are impresia” că numărul spectatorilor de teatru tinde să ia proporții fără precedent, că nevoia de teatru va deveni poate mult mai acută decât nevoia de fotbal. S-a numărat printre spectatorii din cea de a doua jumătate a lunii iulie de la Călimănești; a urmărit și el jocul actorilor profesioniști din Petroșani, apoi al ansamblului bucureștean de estradă „Optimiștii”, cu al său *La tribord satira și umorul*; l-a văzut pe Tudor Gheorghe într-o formă deosebită, precum și ansamblul de muzică populară „Ciofirlia”. Mai mult; s-a interesat la Casa de cultură, ce teatre din țară vor mai veni la Călimănești. I s-a răspuns că s-a anunțat (telefonie) pentru 19 iulie

Teatrul de Stat din Reșița. Cu toate acestea, spectacolul nu a fost nici afișat și, bineînțeles, nici prezentat. De unde se vede că și în lumea turneelor profesioniste funcționează, ca să nu zicem o vorbă mare, târăgâneala. Publicul este, după cum se vede, un bun cucerit la Călimănești. De-a lungul ultimilor zece ani, cei ce vin pentru odihnă și tratament au în vedere și confortul spiritual pe care îl poate oferi această stațiune. Au în vedere și teatrul.

Un portret

Am urmărit activitatea din ultima vreme a Casei de cultură (care, la rîndul ei, are o trupă de teatru de amatori foarte bine cotoată: a obținut premiul I la faza interjudețeană a Festivalului național „Cîntarea României”, a participat, deci, și la faza finală a Festivalului, cu un text de Mihai Ispirescu — *Ediție specială cu Păcală și Tindală* — text care vizează dogmatismul și birocrăția în munea culturală de la sate). De activitatea acestei Case de cultură este legat și numele tinărului instructor cu probleme de teatru și brigăzi artistice, Ion David. Ion David este un „om de neînlocuit”. Pe teritoriul unde lucrează, dovedește simț de răspundere și multă plăcere de a munci. De altfel, este, la rîndul lui, un foarte bun actor al echipei de artiști amatori, ba chiar regizorul secund al instructorilor profesioniști, cum e, de pildă, regizorul D. D. Neleanu (de la Teatrul Mic din București), care, o bună bucată de timp s-a ocupat de trupa Casei de cultură din Călimănești. Cînd Călimăneștii au obținut, în 1971, la a VI-a bienală de teatru, medalia de aur și titlul de laureat cu spectacolul *Comedie cu oțteni* de Gheorghe Vlad, unul dintre roluri era interpretat de Ion David (Ciron); Ion David s-a numărat și printre interpreții spectacolului *Picătura de venin* (tot de Gheorghe Vlad), cu care, în 1976, au obținut tot locul I pe țară. Rolul jucat de el — Miron Ionete — dovedea o bună cunoaștere a tainelor meseriei actoricești, în care tehnica rostirii, a intonației și a punctării sensurilor subînțelese se îmbina plastic cu mimica și cu gestul. În spectacolul *Ediție specială...*, rolul lui Păcală nu putea să fie încredințat decît lui Ion David. Bun coleg în trupa de actori amatori, el este, în același timp, și un foarte bun organizator al vieții teatrale din stațiunea balneodimaterică Călimănești. Ține tot timpul legătura cu forurile culturale județene, cu teatrele profesioniste din București, Pitești, Craiova, în genere, cu personalitățile legate de viața teatrală din România. Dacă spectatorii din Călimănești (atît localnicii cît și cei aflați aici temporar)

Casa de cultură Călimănești: „Ediție specială cu Păcală și Tindală” de Mihai Ispirescu

sînt interesați de ceea ce vîd în sala Casei de cultură, ci ar trebui să aibă și conștiința că cineva, anume, se îngrijește cu toată străduința de acest bun mers al lucrurilor.

Nu numai Pravila, ci și... Thalia de la Govora

Într-adevăr, se pare că și la Govora — alt punct reprezentativ în geografia Văii Oltului — teatrul își găsește o gazdă primitoare. Tovarășul Gheorghe Preda, directorul Casei de cultură, ne spune că, în materie de teatru, localnicii au o experiență proprie, că aici s-au sărbătorit, în 1976, 20 de ani de activitate teatrală. În momentul de față, pentru a întregi viața spirituală a orașului, pe lîngă spectacolele prezentate de actorii amatori din oraș sau din alte localități, pe scena Casei de cultură evoluează, aproape din două-n două zile, ansambluri profesioniste din țară și din străinătate. În luna iulie, Govora a fost vizitată, printre altele, de un teatru de amatori și de un ansamblu folcloric din Franța. Două demonstrații care s-au bucurat de aprecierea sinceră a celor aflați în stațiune. Pentru august, alifile anunțau turneul Teatrului Național din București (16 august); Ansamblul „Doina” al Armatei, din Cluj-Napoca (19 august); Teatrul „A. Davila” din Pitești (21 august); Teatrul Giulești din București (23 august).

Interpreții celor două formații de teatru de amatori din Govora fac parte din rîndurile muncitorilor, cadrelor medicale și din alte categorii de oameni ai muncii. La festivalurile organizate pe plan republican au obținut pînă acum trei medalii de argint, două medalii de bronz și două medalii de aur. La

primele etape din cadrul Festivalului național „Cîntarea României”, artiștii amatori din Govora au obținut 17 diplome.

Mulțumită unei mai bune colaborări a factorilor răspunzători s-a obținut o mai bună organizare a turneelor. Dacă, de pildă, prin 1970—1972, unele spectacole prezentate de actorii Teatrului „A. Davila” din Pitești erau sub așteptări sau, pur și simplu, nici nu mai erau, pentru că intervenea — fără pic de justificare — un sofisticat sistem de amînare sine die, astăzi spectacolele în turnee ale profesioniștilor (inclusiv ale piteștenilor) se

prezintă la un nivel artistic demn de stima și prețuirea spectatorilor. Asigurîndu-ne de acest bun mers al lucrurilor, tovarășul Gheorghe Preda nu uită să ne repete că, din punct de vedere cultural, această localitate balneoclimaterică de pe Valea Oltului începe a fi cunoscută nu numai datorită Pravei din 1640, de la Govora, ci și datorită Thaliei de la Govora, rod al anilor pe care îi traversăm acum...

Paul Tutungiu

Tîrgoviște

Un spectacol în aer liber la ruinele Curții domnești

„Moartea lui Vlad Țepeș”

Joi 16 iunie 1977, orele 15.

Sosim la locul unde urmează să aibă loc spectacolul. Soarele aurește zidurile tocite de vreme. Turnul Chindiei străjuiește cu demnitate această pagină de istorie multiseclară. Menționată din timpul domniei lui Mihai I, fiul lui Mircea cel Bătrîn, asociat la domnie, Curtea domnească din Tîrgoviște a cunoscut, pe spirala istoriei, epoci de măreție și de restriște. Galeria voievozilor munteni, zugrăvită pe peretele vestic al bisericii mari, atestă strădania cu care aceștia au sporit frumusețea și măreția acestei curți vestite. Prădată, arsă, refăcută și mărită de meșterii lui Vlad Țepeș, Petru Cercel, Matei Basarab, Constantin Brîncoveanu, construcția a atras atenția călătorilor străini, care o asemănau cu marile palate ale Europei. Dar războaiele și incendiile, tot ceea ce tăvălugul vremii a adunat mai rău, au spulberat zestrea de strălucire pe care acest popor încercat, aflat la răscruce de drumuri, o adunase cu osîrdie.

Se descarcă decorurile, costumele, reflectoarele.

— De ce s-a adus atîta decor? N-avem ce face cu el. Erau suficiente cîteva halebarde, în avanscenă. Decorul ruinelor este extraordinar.

Este părerea Veronieîi Colberti, regizoare tehnică. Mă întreb și-mi exprim nedumerirea cu glas tare: scenograful a vizitat locul, înainte, pentru a fixa elementele necesare? Mi se spune că nu.

Estrada pe care urmează să se joace are o lățime de peste 20 de metri, o adîncime de 5—6 metri și este plasată spre mijlocul împrejurii exterioare a Curții domnești, ale cărei ziduri au o lungime de circa o sută de metri și sînt terminate, în dreapta, cu Turnul Chindiei. Aflată la o distanță de 10—15 metri de ziduri, estrada pare o prelungire a acestora, o punte spre nesfîrșita pajiște ce coboară lin, foarte lin, spre riul Ialomița, mărginit de pîlcuri răzlețe de sălcii.

Se spune că Petru Cercel, care a mutat capitala la Tîrgoviște, în 1584, a vrut să dea fast și grandoare curții sale, după modelul celei franceze, unde zăbovise un timp. A pus să se acopere palatul cu țiglă smălțuită și a făcut o vastă grădină în terase, cu fîntini decorative pe panta dinspre Ialomița. Este chiar locul destinat, acum, publicului, un imens covor verde, de iarbă grasă, pe care ar încăpea vreo șase-sapte mii de spectatori. Mi se spune că, pentru seara respectivă, s-au cumpărat peste 3.000 de bilete.

Orele 15,30.

Electricienii se plîng că n-au surse de curent pentru conectarea aparaturii de scenă. Se fac demersuri la uzina electrică și se rezolvă operativ problema. Aflăm că, pe toată lungimea zidurilor, există o instalație de „iluminare artistică”, dar e folosită doar la zile festive.

Se lucrează intens. Instalațiile sînt aproape gata. Se plantează microfoane. Întreb dacă mișcarea nu va avea de suferit, prin stabilirea unor locuri fixe de joc, și dacă nu era mai bine să se lucreze cu bandă înregistrată, în sistem *play-back*, pentru folosirea unui spațiu mult mai mare, în afara estradei, pe ziduri și ebiar în Turnul Chindiei, ale cărui balconașe sînt ideale pentru străji, heralzi etc. Regizorul artistic Mihai Radoslavescu își exprimă regretul că nu a avut o repetiție anterioară și evocă, cu lux de amănunte, spectacolul *Io, Mircea Voievod*, jucat tot acolo, la care a folosit cai și multă figurație, desfășurîndu-se pe toată lungimea zidurilor, pînă la turn. Cine l-a oprit să facă și acum la fel, n-am înțeles.

Pentru că mai sînt aproape trei ore pînă la spectacol, hotărîm, împreună cu Dan Tărchilă, să vizităm Mănăstirea Dealu, care e destul de aproape, la trei-patru kilometri de ruine, și ne încumetăm să urcăm pantele din stînga lalomitei, pe un drum eu largi modulări, spre acea bijuterie arhitectonică, ce se întrecea, la vremea ei, în zveltețea turlelor și bogăția dantelăriei de piatră, doar cu biserica lui Neagoe Basarab din Curtea de Argeș. Privirile, pașii se îndreaptă spre colțul în care o lespede și o coroană de bronz atrag atenția asupra inscripției: „*Primului întregitor de neam — glorie nemuritoare*”. Acolo este capul lui Mihai Viteazul, adus, pe furiș, de Radu Buzescu. Cu un gest ritual, ghidul dă la o parte un covoraș, sub care zărim o altă lespede, așezată, la cîteva ani după acel cîmplit 1601 de pe Cîmpia Turzii, de îndrăznețul și fidelul Buzescu. Deslușim un text cutremurător: „*Aici zace cînstitul și răposatul capul creștinului Mihail, mare voevod ce au fost domn Țării Românești și Ardealului și Moldovei*”. În micul muzeu de alături vedem și o fotografie a craniului, dezgolit și însemnat cu litere. Prefer să păstrez în memorie imaginea bravului, temerarului domnitor, așa cum mi-am fixat-o de-a lungul anilor.

Orele 19.

Nori amenințători se adună de peste tot. Vîntul bate în rafale și manechinul înfipt în țeapa din mijlocul scenei dansează lugubru. Pregătirile din așa-zisa cabină, din spatele estradei, în groapa de lingă zid, sînt în toi. Se calcă și se aranjează costume, actorii se machiază, se precizează a nu știu cîte oară intrările și locurile de joc, dar privirile tuturor sînt ațintite, temător, spre cer. Se încearcă reflectoarele, microfoanele.

Primii spectatori încep să apară și se instalează pe iarbă.

Sarabanda norilor continuă. Se vorbește cu jumătate de glas despre furtuna nemaipomenită ce ar putea să vină. Între timp, s-au strîns vreo 500 de spectatori.

Orele 19,45.

În jurul nostru s-a dezlănțuit urgia naturii. E un veritabil și grandios „spectacol de... tunet și lumină”. Dar, peste o mie de spectatori așteaptă gongul de începere. Actorii, tehnicienii, organizatorii privesc cu teamă spre înalțuri. Spărtura de nori se menține aproape intactă. Contururile ei par să fie similare cu ale locului pe care ne aflăm. Dincolo, la cîteva sute de metri, furtuna e în plină desfășurare.

Orele 19,55.

Consiliu fulger: „Se joacă sau nu?”.

Orele 20,00.

La microfon, conducătorul turneului anunță amînarea spectacolului. Proteste, în public; se încearcă un soi de plebiscit. Întrucît cei care se declară pentru spectacol sînt mai mulți, se dă dispoziție să se bată gongul.

Orele 20,05.

Începe spectacolul. Banda sonoră imită o furtună. Reflectoarele decupează contururile ruinelor, pe cerul de cîrneală. Microfoanele captează bine vocile, mai bine decît mă așteptam, dar și vîjîiul vîntului. Publicul ascultă cu atenție textul.

Cred că în momentul acesta sînt aproximativ 1.500 de spectatori. Acolo unde legenda se împletește cu istoria, replicile lui Tărchilă sună foarte bine. Amintesc că în aceste locuri au fost compuse și rostite versurile lui Vasile Cîrlova, Grigore Alexandrescu, Ion Eliade Rădulescu. Scandez, ca pentru mine, *O noapte la Țirgoviște*, a acestuia din urmă: „*O, ziduri, rămășiță din slava strămoșească / O, turn, de unde ochiul de mîi de ori văzu / Biruința se zboară p-oștirea românească, / În muta voastră șoaptă, cite-mi vorbești acu!*”. Mi se par mai puțin naive, chiar surprinzător de sugestive, aceste versuri.

Orele 21.

Se joacă de aproape o oră. Publicul participă, se amuză la replicile hazlii, dezaprobă altele. Un hohot de ris sparge tăcerea gravă; în scena anterioară, murise cineva, iar acum „mortul” fugea, fără să-și dea seama că nu e „ca acasă”, unde cortina ascunde multe.

Ploaia, care s-a învîrît în jurul nostru aproape două ore, se dezlănțuie, dar spectacolul continuă. În fața scenei rămîn, sub umbrele, impermeabile, ziare, vreo 50) de spectatori. Se joacă, ultimele zece minute, în ploaie. Nu se sare nici o replică. În final, aplauze. Reflectoarele se întorc spre public, luminînd ieșirile. Actorii își iau grăbiți hainele și se schimbă, la adăpostul zidurilor. Uzi din cap pînă în picioare, se strecoară tăcuți, modești, cu sentimentul datoriei împlinite. E și acesta un fel de eroism !

Totul e strîns, împachetat, în mașini : oameni și materiale. Mai repede ca niciodată. Se poate pleca !

Ne despărțim de președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă și de o activistă culturală, care ne-au însoțit tot timpul.

Cineva aruncă o vorbă : de ce nu se face, aici, la Tirgoviște, un festival în aer liber, al teatrului istoric românesc ? De ce ?

E. Emanoil

Brașov și Predeal

Preponderența divertismentului...

Stagiunea închisă ?

Pe străzile Brașovului, panourile de afișaj purtau diagonale dezarmante, pe care scria : „Stagiunea închisă“.

Am aflat că, pînă-n luna septembrie, toți actorii celor trei teatre brașovene sînt în concediu. Am regretat, firește, că nu s-a putut găsi o modalitate mai eficientă (din punct de vedere cultural) a programării bine-meritatei odihne ; spre exemplu, actorii brașoveni puteau pleca în concediu în două serii, astfel constituite, încît să permită reprezentarea permanentă a unora dintre cele mai reușite spectacole aflate în repertoriu. Și, opinia nu îmi aparține doar mie, ci și turiștilor aflați aici : „E adevărat că am sosit în Brașov, la odihnă. Dar, cum îmi place teatrul și cum știu că trupa brașoveană nu duce lipsă nici de actori, nici de regizori valoroși, am fost dezamăgită de lipsa de activitate a colectivului dramatic. Doream de multă vreme să văd, în interpretarea trupei de-aici, *Trei surori* și *Nuntă cu dar* — despre care am citit doar lucruri favorabile“ (Olimpia Baetchi, funcționară P.T.T.R., București).

E adevărat că, în una dintre scriile de la începutul lui august, Televiziunea a preluat de la teatrul brașovean spectacolul *Adam și Eva* ; dar, nu pare cel puțin ciudat, pentru un spectator aflat în orașul de la poalele Timpei, să caute un televizor, pentru a putea vedea o reprezentație brașoveană ?

Foamea de spectacole

Însă, a fost potolită, parțial, cu reprezentații de divertisment, unele — puține ! — teatrale (*Păianjenul* a lui A. de Herz, în interpretarea trupei maghiare a Teatrului din Satu-Mare, aflată în turneu), altele nu (*Super-Circ-ul* din București, pe un scenariu de A. Buhoiu și A. Iosefini, în regia lui Costel Ionescu, cu mulți artiști străini în reprezentație, și spectacolele folclorice ale trupei americane „Ambasadorii prieteniei“, cunoscută de mai mulți ani publicului nostru). În rest, O.N.T. „Carpați“, filiala locală, a avut grijă să organizeze, seară de seară, programe ar-

tistice (muzical-coregrafice), în trei dintre cele mai populate localuri brașovene: „Carpați”, „Cerbul carpatin”, și „Capra neagră”. „Am încercat să suplinim absența teatrului de-aici, prin montări dinamice, accesibile atât turiștilor noștri, cât și celor din străinătate, pe care le prezentăm cu regularitate în sălile adevrate ale celor mai frumoase unități ale noastre. Și, după cum vedeți și dumneavoastră, nu se poate spune că nu au succed de public. Dealtfel, trustul nostru privește cu multă seriozitate problema spectacolelor de acest gen, având angajați un muzicolog, un scenograf și un coregraf, care răspund toamă din partea trustului „Carpați”. De asemenea, vorbind cu tovarășul Stefan Croitoru, instructor al Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, am aflat că trupele de amatori susțin, în două localități turistice importante — Bran și Rodbav-Băi — stagioni estivale permanente. Dintre aceste neobosite formații artistice, merită reținute cele care au reprezentat cu cinstă județul și în Festivalul „Cântarea României”: fanfara Căminului cultural din comuna Ciucu, formația de dansuri a Casei de cultură din Făgăraș, precum și echipele folclorice din localitățile Gimbav, Codlea și Vulcan.

Nu se poate spune, deci, că în Brașov, vara, spiritul vacanței se confundă cu... vacanța spiritului. Dar, parcă, eforturile organizatorilor locali nu sînt pe măsura numărului impresionant de turiști (citește spectatori!), aparținînd celor mai diverse categorii sociale. Dacă, după cum am văzut, divertismentul și spectacolul folcloric sînt reprezentate onorabil, pe afișul stagiunii estivale, o altă categorie de montări, de un nivel intelectual mai pretențios, absentează cu desăvîșire. Poate că, ne viitor, teatrul dramatic, cel muzical și cel de păpuși vor acoperi această carență (pur organizatorică). După cum, amintindu-ne unele experiențe locale mai vechi, în anii care vor veni, Bastionul Țesătorilor, Biserica Neagră și multe alte cunoscută monumente brașovene vor îndăpăta iarăși, pentru lunile de vacanță, spectacole de sunet și lumină, concerte de orgă ori de muzică de cameră etc.

Publicul din Predeal

Aici, primul obiectiv cultural care mă interesa era Casa de cultură, unde m-am întîmpinat chiar tovarășul director, Sever Pădureanu. Întrebîndu-l ce programe deosebite oferă instituția pe care o conduce, turiștilor veniți la odihnă, mi-a oferit, spre documen-

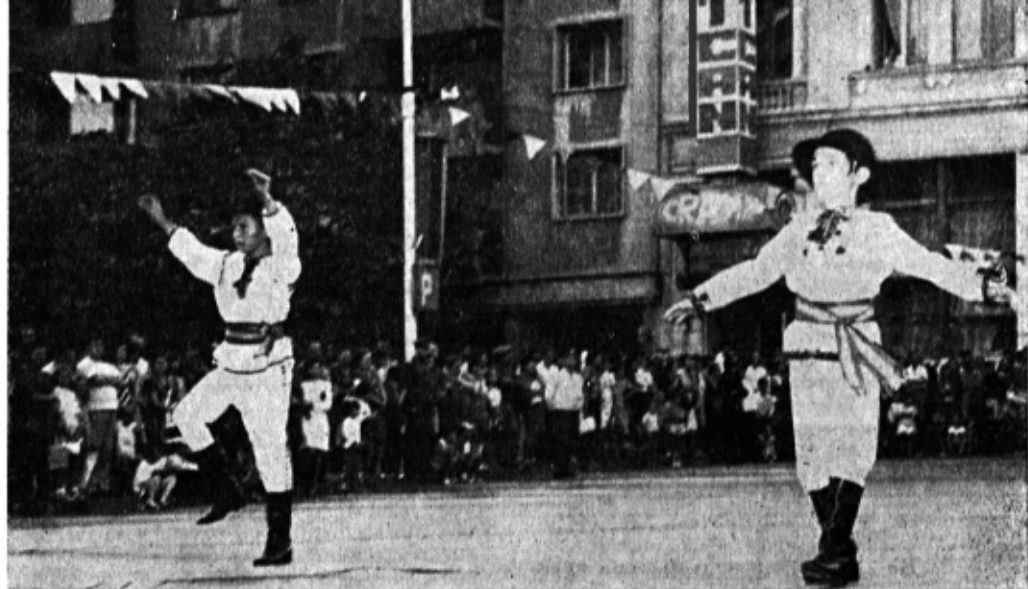
tare, planul de activitate pe lunile iulie și august. Mi-am notat cîteva: „Săptămîna culturii predelene” (sic!) — desfășurată între 18 și 25 august, cu cîte o zi dedicată cărții social-politice, educației literetului, poeziei patriotice, folclorului, filmului românesc, artelor plastice și... teatrului. Turneele teatrelor Național-București, Giulești, Brașov și Constanța (cu comedii de succes) compensează — într-un fel — parcimoniile „săptămîinii”, în ce privește spectacolele dramatice. Am mai reținut, din plan, sedințele periodice ale Salonului literar-artistice, ale Clubului femeilor, audițiile muzicale, dezbaterile ideologice, serile culturale-distractive, precum și spectacolele folclorice prezentate de echipele de amatori.

Dar, fiindcă venise vorba, l-am întrebă pe conducătorul instituției ce pregătește formația de teatru a Casei de cultură. „Am terminat punerea în scenă a piesei lui Paul Everac, *Rica Eremia*, și intenționăm să montăm acum o lucrare a dramaturgului Emil Poniaru, *Prețul omeniei*. Aici vin foarte multe teatre profesionale în turneu și nu prea îndrăznim să concurăm cu ele; sîntem conștienți că nu vom putea atinge niciodată nivelul lor artistic. De aceea, cred că nici publicul local nu dă năvală la reprezentațiile noastre”. Opinie, după părerea mea, neconvîngătoare. Pentru că, atît actorii amatori din Predeal, cît și publicul din rîndul cărui se recrutează, trebuie să înțeleagă că, între cele două tipuri de reprezentații, nu se poate pune problema concurenței, fiecare dintre ele avînd o îndreptățire proprie și, mai ales, rostul ei social-cultural. Poate că o întîlnire a spectatorilor locali cu creatorii din ambele grupuri (profesioniști și amatori) ar risipi acest neînțelemt complex, spre încurajarea formației teatrale a Casei de cultură, indispensabilă într-un oraș cu o affluentă de turiști atît de mare.

În concluzie,

stagiunea estivală, la munte, este bună, dar... cu lipsuri. Un spor de inițiativă și de fantezie organizatorică, dublate de o mai judicioasă repartizare a forțelor creatoare locale, precum și de o ridicare a nivelului intelectual (vara nefînd apanajul exclusiv al divertismentului!), vor face, poate, pe viitor, prezentele obiecții, anacronice.

Bogdan Ulmu

O echipă pionierească de dansuri populare pe străzile Constanței

Constanța

În căutarea unui stil estival:

„Serbările mării”

Vară de vară, de la un timp încoace, litoralul nostru devine, sub razele unui soare generos, o vastă scenă în aer liber, pe care își dau întâlnire formații artistice de pretutindeni. Ne-am obișnuit să vedem fructificându-se în stagiunea estivală tot ce este mai bun și mai reprezentativ în materie de spectacol — teatral, muzical, coregrafic, folclor etc. Îmbucurător este faptul că, de la stagiune la stagiune, programul estival este tot mai bogat, tot mai atractiv, tot mai îngrijit în ceea ce privește nivelul artistic. Și, dacă, totuși, ridicarea întregii stagiuni estivale, pe litoral, la cotele cele mai înalte ale exigenței, ale bunului-gust, rămîne un ideal, spre care nu încetăm să tindem, nu-i mai puțin adevărat că, prin unele manifestări de importanță excepțională, valoarea acestor săptămîni fierbinți de activitate artistică este, am spune, de nota zece... Mă gîndesc, bineînțeles, la Zilele muzicii românești, la Festivalul balcanic de folclor, inițiative aflate sub semnul artei adevărate, reprezentînd punctele de vîrf ale acestei stagiuni de vară...

Mă mai gîndesc, ce-i drept, în mai mică măsură, la „Serbările mării”, devenite tradiționale, și care, cel puțin virtual, ar trebui să fie o explozie de inedit, de fast și frumusețe, o risipă de fantezie, asta fiindcă marea oferă un fundal unic pentru marile jocuri ale imaginației...

Anul acesta, ce-i drept, „Serbările mării” — programate, ca de obicei, în prima săptămîină din august — au avut o notă distinctă, un sunet aparte. Mulțumită prezenței masive a copiilor. Cu dăruirea specifică vîrstei, ei au insuflat manifestării prospețime și savoare caracteristică. În piețele și pe străzile Constanței, pionierii, îmbrăcați în minunate costume populare ori în haine de carnaval, au cîntat și au dansat, bucurînd ochii și inimile miilor de spectatori. Concursurile „Trompeta litoralului” (prilej de întrecere a numeroaselor fanfare pionierești), „Scoica de aur” (concurs al formațiilor artistice pionierești), atractivele spectacole organizate în portul Tomis, nu culminat cu o seară de neuitat, în care, peste 2.000 de pionieri s-au întrecut în talent și în virtuozitate interpretativă. Au fost momente de emoție artistică reală, trăită, deopotrivă, de micii meșteri mari ai cîntecului și dansului, dar și de mîile de turiști, români și străini. Au mai avut loc reușite concursuri sportive, un raliu al eleganței, un concurs de frumusețe (Miss Litoral). Ca încununare, Ziua marinei a prilejuit demonstrații nautice de efect...

Notabile sînt, așadar, strădania de a face din aceste „Serbări...” un mare festival al străzii, pulsînd de cîntec tineresc, și efortul de a valorifica artistic tot mai inspirat marile spații de la malul mării. N-ar fi, însă, deloc

râu dacă această scenă naturală ar fi, în sfârșit, folosită pentru organizarea și a unor spectacole teatrale excepționale. De multă, de foarte multă vreme, se discută despre necesitatea organizării unui Festival de teatru antic... Când, oare, această generoasă idee va prinde viață? Teatrul Dramatic din Constanța a arătat, cu timp în urmă, prin spectacole ca *Medeea* ori *Ifigenia în Aulida*, ce posibilități oferă peisajul tomitan unor montări de atare factură... Nevalorificate sînt, de altfel, încă, și alte locuri, cu particulară valoare istorică și mitologică, din acest vast perimetru dobrogean. Cu mai multă inițiativă și cu un efort de amenajare, publicul ar fi, desigur, interesat să vadă și cite un spectacol de sunet și lumină la Histria, la Tropaeum Traianum, la Callatis.

Dar... în locul unor spectacole lucrate special pentru această stagiune a soarelui și a mării, a cerului înstelat, de cele mai multe ori, teatrele noastre se mulțumesc să prezinte montări ajunse, la sediu, la a suta ori la a mia reprezentare. E drept, sînt și cazuri fericite, cînd selecția a operat cu ceva mai multă exigență; afișul ediției actuale a fost, de pildă, colorat cu titluri atracțioase, ca *Sluga la doi stăpîni* (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț; regizor, Iulian Vișa), *Romanșioșii* (Teatrul Giulești; regizor, Geta Vlad), *Peripețiile bravului soldat Svejk* de Hasek și *Căsătoria* de Gogol (Teatrul Național din București; regizori, Dem. Rădulescu și, respectiv, Sanda Manu). Ceea ce nu exclude situația ca, aproape cu seamă, să ne așteptăm ca și în stagiunea viitoare să vedem „nemuritorul” *Nicnic*.

Remarcabilă este, în tot acest interval estival, activitatea celor trei scene constănțene,

care și duc, dealtfel, greul stagiunii... Poate că, totuși, n-ar fi fost rău ca, pe lângă reprogramarea spectacolelor curente, ele să fi oferit publicului lor, în vacanță, și montări în premieră, gîndite special pentru condițiile create aici teatrului în aer liber. Este, bineînțeles, o sugestie, valabilă și pentru celelalte colective teatrale din țară. O experiență interesantă, în acest sens, cu bune rezultate, a fost făcută de rețeaua difuzării filmelor, care, în anii trecuți, a lansat, la Constanța și în celelalte stațiuni — din păcate, în mai mică măsură în anul acesta — filme în premieră absolută.

Necesitatea de a substanțializa repertoriul de vară se face tot mai acut simțită, de altfel. Nu dorim, bineînțeles, să fie exclus din repertoriu spectacolul de divertisment. Nicidecum. În vacanță, oamenii simt nevoia să ridă, să se distreze, să se simtă cît mai destinși, mai senini... Și, e firesc să fie așa. Ne gîndim numai că și divertismentul are legile lui, legile bunului-gust, și că, abdicînd de la cerințele esteticului, există riscul eșuării în surrogat cultural... Pledăm, de aceea, pentru accentuarea notei de distincție și originalitate, de frumos, a stagiunii noastre estivale, pentru menținerea obiceiului de a se discuta profilul acestei stagiuni cu multă vreme înainte de deschiderea ei... Pledăm, apoi, pentru ca toți factorii de răspundere, conducerea tuturor teatrelor din țară, să înteleagă faptul că această stagiune nu este numai o problemă a Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Constanța, ci că ea reprezintă, prin tot ce are mai bun, o parte din personalitatea întregii noastre mișcări teatrale.

Originalitate, frumusețe, patos creator

Festivalul de folclor al țărilor balcanice

Istoria contemporană românească este marcată de evenimente semnificative nu numai pentru viața noastră politică și economică, de țară angajată total în marea bătălie pentru bunăstarea omului și pentru pace, ci, în egală măsură, de evenimente vitale pentru cultura, pentru împlinirea spirituală a omului. Astfel, după uriașa desfășurare de frumusețe prilejuită de prima ediție a Festivalului „Cîntarea României”, a fost inițiată o altă manifestare popular-artistică, cu ecouri și participare internațională, intitulată, sugestiv, Festivalul european al prieteniei, iar, recent, în miezul lui august, prima ediție a Festivalului de folclor al țărilor balcanice (7—14 august), urmată, în aceeași ordine de preocupări,

artifice, de Zilele muzicii românești... Toate aceste manifestări, fiecare de însemnătate deosebită, în felul său, au avut loc pe fondul extraordinarului efort constructiv al întregii țări, de angajament muncitoresc.

Nu este, în adevăr, întîmplător că toate aceste inițiative culturale aparțin României socialiste. Cum nu este întîmplător că, de exemplu, prima ediție a Festivalului de folclor al țărilor balcanice s-a desfășurat în țara noastră, unde, așa cum mărturisesc specialiștii din întreaga lume, arta populară se caracterizează printr-o prospețime, o varietate și o bogăție unice. Dineolo de aspectele artistice, Festivalul a demonstrat cu prisosință, că mai mult, că poezia, cîntecul, dansul,

Festivalul de folclor al țărilor
balcanice: veritabil festival al
prieteniei, al colaborării și înțe-
legerii dintre popoare.
Ansambluri folclorice din R. S. F.
Iugoslavia (dreapta), Turcia și
Grecia (jos). În pagina alăturată,
dansatori din țara noastră (sus)
și din R. P. Bulgaria (jos).

unesc, pe cât de subtil, pe atât de trainic, pe oameni, că, în orice împrejurări, la muncă, la nuntă, la împas și la bucurie, ei, constructorii inefabilului, găsesc pretutindeni accente asemănătoare, culori potrivite, melodii fără durată... S-a demonstrat, de asemenea (peste opiniile teoreticienilor și peste datele statisticienilor), numai și numai prin forța de fascinație a frumosului autentic, că, în această parte a lumii, depășind hotarele, există — decontat în ritmurile fierbinți ale creatorilor anonimi — o permanență de idealuri, de speranțe, de luptă și de visuri.

Ideea de a organiza Festivalul balcanic de folclor (după emoționantul moment inaugural de la Opera Română din București) pe scenele litoralului nostru se cade și ea salută; fiindcă frumoasele demonstrații ale numeroșilor participanți nu numai că au incitat interesul pentru folclorul balcanic, ci s-au și putut bucura de prezența a zeci de mii de spectatori români și străini. La teatrele de vară din Mamaia, Eforie Nord și Sud, Costinești, Neptun, ca și pe scenele din Constanța și Mangalia, au răsunat și s-au lăsat admirate, seară de seară, alături de doinele și de horele noastre, melodia nostalgică, de antice modulații, dansurile cretane, exuberanța ritmurilor din Anatolia, incandescența solară a jocurilor bulgărești din zona Varna, frumusețea plină de savoare a melodiilor macedonene. Un mare evantai de culori tinerești, un uriaș spectacol al optimismului creator,

ce ne îndreptățește să ne exprimăm prin vorbele poetului: „folclorul este și va rămâne nu izvor pururea reînțineritor”.

Revăd, proiectate pe cerul acestui august de aur, portul mindru al bănătenilor, al moldovenilor și al argeșenilor noștri, gestul lor cuprinzător și pur; simplitatea și armonia cu care dansatorii ansamblului folcloric G.N.S. din Varna au însuflit străvechi obiceiuri legate de strînsul recoltei, de taina, plină de poezie și mister, a nunții; mișcarea, lină și monumentală, cu care dansatorii ansamblului asociației „Vrakoforon” din Creta păreau că intră în mit; paleta imagistică, pe care au acoperit-o cu o rară bucurie a detaliului interpretativ membrii ansamblului folcloric „Oree Nikolov” din Skoplje; evoluția dinamică strălucitoare a reprezentanților folclorului turc, reușiți în ansamblul Ministerului turismului și informațiilor. Toate aceste evoluții au lăsat o frumoasă impresie spectatorilor, care au știut să le prețuiască și le-au aplaudat fără rezerve.

Semnificativă și reprezentativă, această primă ediție a Festivalului de folclor al țărilor balcanice, a fost, de fapt, pe tot parcursul său, un nou și veritabil festival al prieteniei, al colaborării și înțelegerii dintre popoarele din această parte a lumii.

Carmen Tudora

În Capitală

Teatrul Mic, la „Rotonda scriitorilor”

Spectacol de sunet și lumină

Pentru bucareșcanul cu nostalgia promenadei serale, secularul Cîșmigiu este o permanentă atracție romantică. Umbroasele sale alei, lacul, mărginit de tinguitoare sălcii, totul s-a integrat de mult în viața noastră cotidiană; vorbim despre Cîșmigiu cu aplicație literară, personificîndu-l în discuții, cuprinzîndu-l în peisajul nostru familiar.

Cu atât mai mult, deci, surprizele de ordin artistic încîntă pe vizitatorul, constant sau întâmplător, deopotrivă, căci, în ambianța înmiresmată de grațioase plante cu nume poetice, versul nu poate răsuna decît evocator, solemn.

La „Rotonda scriitorilor”, descoperită, cu îndreptățire, drept spațiu propice spectacolului, 12 nume ilustre ale literaturii române sînt, în fiecare seară, personajele unui scenariu ce educă și emoționează. Cînd înserarea este suverană peste întreaga grădină, reflectoarele maestrului de lumini Titi Constantinescu și coloana sonoră a lui Timuș Alexandrescu conduc un grup masiv de spectatori de la un bust la altul, într-o desfășurare de spectacol sui-generis. Situat sub semnul măreției regelui legendar Deccebal, spectacolul de sunet și lumină *Din stejar, stejar răsare*,

pentru adevărul Adrian Muștin și regizat de Constantin Dănescu, reprezintă un pelerinaj prin istoria literaturii române.

Busturile venerabilelor personalități, aureolate de reflectoare și de maiestruasa melodicitate a năului lui Zamfir, străjuiesc lecturi actoricești, prilejuind rememorări din scrieri antologice.

Poemul imnic al lui Alecsandri, „Odă ostașilor români”, elogiu eroismului românesc, deschide, cu solemnitatea sa, spectacolul. Se evocă apoi, simbolic, Ardealul, prin imaginea lui Bălcescu, din „Românii sub Mihai Voievod Viteazul”. Este actualizată, din creația poetică a lui B. P. Hasdeu, poezia „Bradul”, vibrantă metaforă a permanenței noastre carpatice. Din publicistica patriotică a lui Duiliu Zamfirescu se ascultă cuvinte profetice despre patrie. Din „România pitorească” a lui Vlahuță, poemul Bărăganului este înțeles ca simbolul rodniciei. În fața bustului marelui humuleștean se ascultă dramatizarea povestirii „Moș Ion Roată și Cuza-Vodă”, cinstire eternă domnului Unirii. Suavul Șt. O. Iosif, cu al său „Cîntec sfînt”, emoționează prin puritatea cu care cîntește doina. În aceeași tonalitate emoțională se ascultă și „Doina” lui Coșbuc. În alt registru, realitatea țărănească, văzută de Caragiale în „Din primăvară pînă-n toamnă”, obligă la pioasă reculegere. Titu Maiorescu, în 1866, atrăgea atenția, odată pentru totdeauna, în „Scrierea limbii române”, asupra unui adevăr fundamental: „Căci pentru români limba este cea mai scumpă rămășiță de le strămoșii latini”. Iar tînărul Odobescu, la Paris, seria, „pentru

viitorime, în articolul „Muncitorul român” (1851): „Negreșit, muncitorul e stîlpul României! De la dînsul să învățăm a ne iubi patria! Fîind în raport neconținut cu pămîntul țării noastre, el știe a-l iubi și a-l cînta!”

În încheierea spectacolului, înalta cîntare a „dulcei Români”, din știuta pe de rost poemă eminesciană, încarcă sufletele de vibrație înlăcrimată.

Numeroși actori transmit, cu emoție, antologicele creații: Leopoldina Bălanuță (poema lui Hasdeu), Olga Tudorache („Doina” coșbuciană), Dinu Ianculescu („Ce-ți dorește, dulce Românie”), Al. D. Lungu („Moș Ion Roată”), N. Pomoze („Cronicarii” lui Șt. O. Iosif) și Tatiana Iekel, Doina Șerban, Monica Ghiuță, Elena Pop, Illeana Dunăreanu, Ion Manta, Jean Lorin, Mitică Popescu, Viștrian Roman, Papil Panduru, Stamate Popescu, Dan Condurache, Petre Moraru, Vasile Pupeza, Audi Ștefănescu.

Capitala noastră are numeroase puncte în care teatrele bucureștene pot și trebuie să organizeze spectacole de sunet și lumină, cu meritorii rezultate estetice și patriotice. Monumentul pompierilor eroi de la 1848, Curtea Veche, curtea Muzeului Militar, Hanul lui Manuc, cîmpia Filaretului, piața Universității și cîte alte locuri istorice își așteaptă pasionații oameni de teatru, care, în serile de vară, să le anime, prin sunet și lumină, pil-ditorul trecut!

Ionuț Niculescu

Teatrul satiric-muzical „C. Tănase”

Camping-Boema

Nu e un secret pentru nimeni că mijlocul verii s-a arătat, în Capitală, extrem de secetos în ceea ce privește spectacolul de divertisment. Noroc că Teatrul „Constantin Tănase” a ieșit în întîmpinarea însetaților de amuzament și de deconectare cu premiera *Camping-Boema*.

Prin cele două categorii de artă care onorează frontispiciul instituției, „satiră și muzică”, spectacolul reușește, mai bine și mai mult decît în trecuții ani, să astîmpere nemăsurata poftă de rîs și setea de destindere a bucureștenilor și a tuturor celor care, trecînd prin București, au șansa să obțină un bilet. Cred că, de data asta, publicul vine

nu numai pentru că nu prea are unde să se ducă în altă parte, la „concuranță”, la un alt spectacol de asemenea factură, ci pentru că, mai inspirați ca altădată, cei de la „Tănase” au avut sugubeața idee să utilizeze din plin „forța de șoc” a patru vedete, patru stele, care strălucesc pe firmamentul universului nostru teatral și muzical — Stela Popescu, Ștefan Bănică, Margareta Pîslaru și Horia Moculescu — și a unei stelute: Ana-Maria, ce vine tocmăi de la Naționalul clujean și, laolaltă cu marii favoriți ai publicului bucureștean, scînteiază și ea, în fiecare seară, pe „cerul” grădinii Boema.

Fără fast, fără grandoare, fără somptuozitate, reprezentată se bucură de respirația firească a unor oameni vii, de un haz direct, adevărat și prompt, de câteva trăsături de gând, care ținute să alunge șablonul în materie și izbutesc (în parte) să înprospăteze, prin comic și satiră, temele, atât de bătătorite, ale estradei.

Istoriarele cu copii răzgâiați, gen *Tutu lui tătuțu*; avatarurile celor care, nevorbind „franceza, engleza, germana“, nu-și pot atrage simpatia și amabilitatea reprezentanților comerțului nostru; povestea cu „autostopista“, ce realizează performanța unei adevărate radiografii morale a diferiților posesori de mașini, fixând nedoritele năravuri și moravuri ce-i caracterizează; amuzantul culept *Tur-retur Buftea-Hollywood*, în care ne sînt relevate și izbinzi, și spectaculoase căderi ale cinematografiei universale, inclusiv ale celei românești; tonicul elogiu (comic), adus femeii române — mamelor și gospodinelor, savantelor și muncitoarelor — în ciuda unor greutăți, sprintar satirizat, pe care fiecare le întîmpină, încă, în viața cotidiană; irezistibilă parodie a celor doi ȣambalagii *gen filmul „Satra“* și altele, aduc, de data aceasta, autorului Mihai Maximilian, o neîbătută popularitate. E adevărat că, în numele acestei popularități, se mai sare și „peste cal“, se mai fac și unele glume mai deocheate și mai nesărate, se mai îngăduie și unele licențe de gust; acestea nu umbresc, însă, calitatea de ansamblu a textului, capacitatea lui de a „glumi serios“, la nivelul și pe coordonatele artei estradistice, păstrătoare de contact nemijlocit cu mulțimea, despre problemele fierbinți ale actualității, despre ceea ce îi stă omului la inimă, despre ceea ce-i place lui să i se vorbească, și de bine și de rău.

Pe terenuri mai puțin bătute, pe altele cunoscute de rețetă estradei — momente muzicale (slagăre, mai mult sau mai puțin percutante, toate, însă, antrenante, compuse cu talent de Vasile Veselovschi și susținute cu strălucire de orchestră și de soliști), scheciuri, poante, mai puțin remarcabile; evoluții coregrafice de palidă (ca să nu zicem lipsă de) inspirație, concepute de Sandu Feyer — *Camping-Boema* impune, ca elemente de surpriză, nebanuite zăcămintе de calitate în domeniul interpretării actricești. Magnetică, dezinvoltă, polivalentă, Stela Popescu cheltuiește cantități enorme de inteligență și de talent, de farmec și de virtuozitate, în creionarea unor tipuri comice de copii, femei, bărbați (travesti), de toate vîrstele și de toate fizionomiile, de toate categoriile, în toate alurile posibile — caraghioase, serioase, voioase, triste etc., etc. Partener ideal, Ștefan Bănică o secondează cu brio. Actorul se bucură de același succes și cînd evoluează de unul singur (deși mi s-a părut că partiturile

sale sînt mai anemice în ceea ce privește savoea și poanta comică). Cu timbrul ei personal, cu prezența ei cucritoare, Margareta Pîslaru a acoperit cu strălucire ambele ipostaze, și pe cea de solistă vocală, și pe cea de actriță (în „autobiografia“ ei, căptușită cu grație malițioasă, cu autoironie). Mai mult decît ca actor (travesti-ul său, în „bufonadă“, nefînd de cea mai înaltă calitate), Iloria Moculescu ne-a cucrit ca interpret muzical și ca desăvîrșit conducător de orchestră. La capitolul interpretare estradistică, nu vrem să-i facem nedreptate nici Anei-Maria: tînăra actriță s-a impus prin grație și mobilitate, prin sinceritatea și aplombul jocului comic.

Camping-Boema a dovedit, încă o dată, că interpretarea actricească este, și în domeniul muzicii ușoare, factor esențial. Sincer vorbind, în ordinea divertismentului, actorii noștri, admirabilii noștri actori, sînt de mii de ori de preferat unor cîntăreți, fie ei și celebri, rămași cu deprinderile serbărilor școlare, împietriți în stîngăci supărătoare, cu fețe imobile, cu atitudini și gesturi stereotipe, deși regizori plini de ambiție și de bune intenții îi plimbă și îi agită prin toată scena, urmărindu-i cu fel de fel de spoturi de lumină colorată. Regizorul spectacolului *Camping-Boema*, Bițu Fălticaneanu, sprijinindu-se exclusiv pe interpretare, și mai ales pe capacitatea interpretativă a cuplului Stela-Bănică, motorul reprezentației, a reușit să realizeze un spectacol antrenant, generator de bună dispoziție, repurtînd un binemeritat succes, cu minimum de mijloace — fără nici un artificiu, fără nici un stroboscop și fără nici o paletă.

Valeria Ducea

